
Rzecznik Praw Obywatelskich chciał wiedzieć, co rząd robi w kierunku deinstytucjonalizacji opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami.

W jego ocenie seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami skazywani są na przeprowadzkę do dużych instytucji opieki, nawet jeśli tego nie chcą – nie ma bowiem dla nich właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania. Dlatego w listopadzie 2017 r. RPO wraz z 54 organizacjami społecznymi skierował do premiera apel w tej sprawie. Chodzi o przyjęcie Narodowego Programu Deinstytucjonalizacji - przejścia od opieki instytucjonalnej do wsparcia w społeczności lokalnej. Wcześniej resort rodziny, pracy i polityki społecznej nie odpowiedział na apel. W sierpniu br. ponowił pytanie do Ministerstwa.

- W systemie pomocy społecznej w Polsce na przestrzeni ostatnich lat wprowadzono i nadal prowadzi się działania uwzględniające potrzeby większej samodzielności, w tym życia w środowisku lokalnym, a nie w instytucji, jaką jest dom pomocy społecznej – napisała w odpowiedzi RPO 4 października 2018 r. wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej Elżbieta Bojanowska.

Podawała najnowsze dane statystyczne (na koniec 2017 r.):

W 677 mieszkaniach chronionych są dziś 2863 miejsca (na lata 2017-2021 na mieszkania chronione zaplanowano w budżecie w ramach programu „Za życiem” 108 mln zł, w tym 12 mln zł w 2017 r. i po 24 mln zł od roku 2018).

Z 779 środowiskowych domów samopomocy (miejsc terapii i treningu w pobliżu domu) korzysta 31 345 osób (dwa nowe środowiskowe domy samopomocy na 60 miejsc ogółem zostały uruchomione na początku 2018 r., a w ramach programu „Za życiem” uruchomiono jeden ŚDS, cztery filie ŚDS, 20 miejsc w nowym ŚDS, 40 miejsc w filiach oraz 11 miejsc w domach już istniejących).

Na ŚDS dla osób ze sprzężoną niepełnosprawnością oraz dla osób ze spektrum autyzmu samorządy dostały 52 mln zł. Na lata 2017-2021 w Programie „Za życiem” zaplanowano dofinansowanie na 347 mln zł. Planuje się uruchomienie 380 nowych miejsc dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi, z czego 162 miejsca w nowych ośmiu ŚDS oraz 80 miejsc w czterech nowych filiach domów już istniejących.

Dotacja celowa na działalność ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi wynosi 200% kryterium dochodowego osoby samodzielnie gospodarującej (tj. 1268 zł). W roku 2018 będzie to 230%, a od roku 2019 - 250%.

Na ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi idzie w 2018 r. 566 mln 604 tys. zł (o 50 proc. więcej niż w 2015 r.)

W 715 warsztatach terapii zajęciowej bierze udział 27 097 osób z niepełnosprawnościami (o 596 więcej niż w 2016 r.). Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej należy do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.

Dofinansowanie rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej wynosi 16 596 zł. W 2019 r. będzie to 17 796 zł, a w 2020 r. i w latach następnych – 18 996 zł.

Od 2018 r., rząd wspiera gminy o najniższych dochodach w realizacji tego zadania poprzez

realizację Programu „Opieka 75+”. Celem jest zapewnienie osobom w wieku 75+, zamieszkałym na terenach gmin do 60 tys. mieszkańców, usług opiekuńczych adekwatnych do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia. W pierwszym półroczu 2018 r. do programu przystąpiło 358 gmin.

Gminy i powiaty otrzymują też wsparcie finansowe na tworzenie oraz utrzymanie placówek dziennego pobytu dla osób starszych: Dziennych Domów "Senior+" i Klubów "Senior+" w ramach programu wieloletniego „Senior+" na lata 2015-2020.

Placówek Senior+ jest 240 (159 dziennych domów i 81 klubów), które mają ponad 6265 miejsc. Za 80 mln zł w 2018 r. powstanie 330 nowych placówek „Senior+" z 8279 nowymi miejscami.

Placówki „Senior+", zlokalizowane w całej Polsce oferują osobom starszym szeroki katalog usług z zakresu aktywizacji społecznej, edukacji, działalności sportowej i kulturowo-oświatowej, rehabilitacji, usług socjalnych oraz różnych form terapii zajęciowej. Regularne spotkania z uczestnikami zajęć urozmaicają życie codzienne seniorów i zapewniają im przede wszystkim w pełni bezpieczne i różnorodne formy aktywności, dostosowane do zainteresowań, potrzeb i możliwości osób w podeszłym wieku.

- *W efekcie 900 osób wraca co roku z domu pomocy społecznej do środowiska lokalnego* - podkreśliła minister Elżbieta Bojanowska.

Ponadto koncepcja deinstytucjonalizacji oraz rozwój usług społecznych świadczonych w lokalnej społeczności są uwzględnione w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, w której ramach realizowane są różne programy i projekty w kraju, w tym przede wszystkim:

- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo - Uczestnictwo — Solidarność, który to dokument został przekazany pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów. Dokument stanowi systemowe rozwiązania w zakresie wsparcia dla osób starszych;
- Program Dostępność Plus realizowany przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, który pomoże usunąć bariery infrastrukturalne i prawne, utrudniające życie między innymi osobom starszym i z niepełnosprawnościami.

Tym samym w ocenie rządu, **nie ma potrzeby przyjmowania Narodowego Programu Deinstytucjonalizacji, ponieważ stosowane są inne narzędzia.**

Z odpowiedzią resortu można zapoznać się [tutaj](#).